

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ ԵՒ ԲՆՏԱՆԻՔԸ

ՄԱՏԱՂ ՍԵՐՆԴԻ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ, ԵՒ ՆՈՅԱ՝ ՄԻՄԵԱՆՑ
ՀԵՏ ՈՒՆԵՑԱԾ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.

(Շ-բ-ւ-ւ-ի-ւ-ի-ւ-ն, Ա-բ-բ-բ թ. 2.)

Միայն՝ եթէ ընտանիքը և ուսումնարանը միմեկին հարգանքով մանուկների զարգացման ընթացքի վերայ ներգործում են, եթէ երկուսն ևս ճիշտ միևնոյնը արգելում կամ թողատրուեն, միևնոյն առաքինութիւններն հաւասար միջոցներով են խնամում, միևնոյն սխալների դէմ վճռողարար երկուսն ևս մաքառում են, այն ժամանակ սանիկների բարոյական ոյժը կը բարձրանայ և կը զօրանայ, և նոցա ներքին զարգացումն մի կանոնաւոր ընթացք կը ստանայ.

Այժմ փորձենք թէ ինչպէս ուսումնարանը և ընտանիքը իրանց ներգործութիւնների վերաբարձմամբ մանուկների կրթութեան մէջ միմեկին հետ վերաբերում են, ախտ, մենք գտնում ենք, որ երկուսն ևս շատ դէպքերում շատ քիչ են միմեկին վերայ ուշք դարձնում. Բայց պէտք է արդեօք վերոյիշեալ բացատրութեան հիման վերայ զարմանալ, որ դաստիարակութեան հետեանքներն շատ անգամ կասկածաւոր բնաւորութիւն ունին, թէ՛ աճող երիտասարդութիւնն՝ մանաւանդ բարոյական յարաբերութեան մէջ, շատ բաներից թերի է լինում. Ա՛յ, ընդհակառակն զարմանալու բան չըկայ, եթէ մինչև անգամ շատ արգելքներ և խաղեր բարոյական կանոնի դէմ լառաջ գան, քան թէ այդ իրապէս տեղի կարող էր ունենալ.

Եթէ շատ անձինք մի որ և է գեղարուեստական գործ շինելով են զրադուած այն ժամանակ պարզ հասկանալի է, որ նոքա բոլորն ևս մի որոշ պարզ նախապէս գծուած ծրագրի համեմատ են շարժվում, և որքան նուրբ և նշանաւոր գործ լինի, այնքան ևս նոցա ձգտումն ճաշակի միութեան մէջ աւելի ճիշտ կլինի. Բայց կայ արդեօք իրականութեան մէջ մի որ և է գործ, որ մօտաւորապէս այնքան նշանաւոր լինի, ինչպէս մանուկի հոգու կազմակերպութիւնը. Արդեօք մանուկների այդ գործունէութիւնից կախումն չունի՞ նրանց յառաջադիմութեան գիտնալու և կարենալու մէջ, նրանց ընտելացումն պարտաճանաչութեան և բարի սովորութիւններին, նրանց բարքի և բնաւորութեան կազմակերպութիւնը, գործնական կեանքի համար գործունեայ և պիտանի անգամ լինելն, նոյնպէս և նրանց ձգտելն Աստուծոյ արքայութեան ետեից, որից մանուկների թէ ժամանակաւոր և թէ մշտնջենաւոր երջանկութիւնն էապէս կախումն ունի.

Աւրեմն այսպէս, դաստիարակութեան հետեանքը չը պիտի վերի վերոյ խնդիր դառնայ, գորան գործ դնելուց առաջ պէտք է միմեկին իսկ ստ

ևս պայմանաւորումէ, որ դաստիարակութեան նպատակին տանող բոլոր գործ դրած միջոցները ուղղակի դորան ուղղուած պիտի լինին և թէ նորա բոլոր կանոններն իրար հետ այնպէս համապատասխան և միմեանց հետ կապուած պիտի լինին ինչպէս մի շղթայի օղակներ, կամ թէ ինչպէս գործարանաւոր ամբողջ մարմնի մասերն միմեանց հետ սերտ կապուած մի ամբողջութիւն են ներկայացնում:

Ընդունելի առ սոսուճարանը պիտի միմեանց հետ լիակատար ներդրեալութեամբ ընթանան, նոսա պարտաւոր են հասալ սերնդի իրենցին խորշը մի հոգում և մի հոգում յառաջ քանել, եթե որ սոսուճին բոլրի պարտաւորութեան չեն:

Սակայն ընդունելի առ սոսուճարանն ի՞նչ բանի մէջ ի՛րող են միմեանց շփոթանել: Մի առաջնակարգ մանկավարժ մատենագիր, Լ. օքէն ասումէ, առողջ հոգի յառողջ մարմնի, այդ խօսքով նա ուզումէ ցոյց տալ թէ ինչպէս մարդու մարմնական ընդունակութիւնն, և ճարպիկութիւնն նշանաւոր դեր են խաղում նաև մտաւոր զարգացման համար, նրանից կախումն ունի մեծաւ մասամբ թէ արդեօք հոգին շարունակ գործունէութեան մէջ պահպանել է թէ նորան խնայել է հարկաւոր:

Այս պատճառով ուսուցիչը պարտաւոր է մանուկների առողջ դրութեան վերայ մեծ ուշք դարձնել, նա պէտքէ իմանայ թէ նրան յանձնուած աշակերտներն թող թէ ամուր մարմնի կազմուածք ունին, արդեօք նորա ջշային դրութիւնը, շնայելով որ հիւանդութեան է ենթարկուած, կանոնաւոր է թէ չէ, արդեօք նորա տեսանկիւքը, լսելիքը ևլն. առողջ են թէ չէ, Իսկ եթէ ուսուցիչը այս տեսակ վիճակներից լաւ, հիմնապէս տեղեակ չէ, այն ժամանակ նա շատ հեշտութեամբ մանկան՝ զանցառութեան և յանցանքի համար կը պատժէ, որին իսկապէս մանուկը արժանի չէ, կամ թէ այնպէս պատժական միջոցներ է գործ դնում, որոնք յիշեալ դէպքերին անհամապատասխան են:

Ինչպէս որ մարմնականի, նոյնպէս և հոգեկանի վերաբերմամբ նոյնը կարելի է ասել, եթէ որ գիւղատնտեսական գործով զբաղողների համար հարկաւոր է որ երկրագործը իր ձեռքի տակ եղած հողի դրութիւնը իմանայ, թէ նա ինչ խառնուրդից է կազմուած, և ինչ արդիւնքի պիտի սպասէ, որպէս զի ըստ այնմ ևս մշակի, ուստի և նոյնը ուսուցչի համար աշակերտների հոգեկան յատկութեան վերաբերմամբ աւելի մեծ շափով տեղի պիտի ունենայ, որպէս զի ուսուցիչը մանուկների հոգեկան զարգացման վերայ նպատակաշարմբ կերպով ներգործած լինի, պէտք է նախապէս իմանայ թէ մանուկի հոգեկան յոյժերը ինչ յատկութիւն ունին, արդեօք գրգիռ ընդունելու, ուժգնութեան և աշխուժութեան մէջ ինչպէս է, կարող է նա մի բան թեթեւ ընդունել և կամ գոհար, շուտով է մի բան մոռանում թէ ուշ, մի ուրիշի մտքերի ընթացքին հեշտութեամբ է հետեւում, թէ նորան մեծ գոհարութիւն է պատճառում, ուսուցիչը պիտի քնն իմանայ, թէ աշակերտը ինչ ուղղութեամբ աւելի զարգացած է և ինչ ուղղութեամբ ոչ, ինչ յարաբերութեամբ նորա մտքի յոյժերը նորա հոգու կամքի զարգացման հետ

գտնվում են, մանուկը ինչ տեսակ առարկաների համար մի առանձին հետաքրքրութիւն է ցոյց տալիս, ինչ տեսակ բնաւորութեան յատկութիւններ ունի, և ընդհակառակն ինչ վատ հակակրութիւններ և սովորութիւններ են նորա մէջ գտնվում:

Եթէ ուսուցիչը բոլոր այս հարցերին լաւ տեղեակ է, այն ժամանակ նա կարող է մանուկն անհատապէս կրթել և արդէն սկսուած զարգացման գործողութեան վերայ ներգործել: Իսկ եթէ ընդհակառակն, մանուկի հոգեկան ներքինը մի անձանօթ երկիր է (terra incognita) ուսուցչի համար, և կամ երկար տարիներ դիտողութիւնն անելուց զկնի նորան այդ հոգեկան աշխարհը դարձեալ փակ է լինում, այն ժամանակ նա շատ սխալների է հանդիպում, որոնցից գուցէ լիովին կարելի էր խուսափել, եթէ որ մանուկի ծնողները ժամանակին իրանց մանուկի մասին հարկաւոր բացատրութիւններ և տեղեկութիւններ տային:

Այս պարագայում շատ ցանկալի է կէներ, որ ծնողը իրանց զննելիս ուսուցչին յանձնելիս, նաև նրանց հոգեկան և մարմնական պայտասնութիւնը լիովին պարզաբան արտայայտեն:

Այստեղ նորա այնպէս պիտի անեն, ինչպէս որ բժշկին դիմելիս իրանց զաւակի համար հիւանդութեան ամեն երևոյթները ասում են, որովհետեւ հոգու առողջութիւնը նոյն չափով նշանաւոր է, ինչպէս մարմնինը: Ծնողք պարտաւոր են նաև մինչև այդ ժամանակ իրանց արած սխալները կրթութեան միջոցին չը ծածկել, զի միայն այդպիսով կարելի է լինում այդ սխալ բռնած ընթացքը հետդ ետէ լուացնել: Նորա պարտաւոր են նաև իրանց տածած յոյսերը դէպի զաւակները և հոգացողութիւնք ուսուցչից չը ծածկել: Իսկ ուսուցիչն ևս իւր կողմից պարտաւոր է առանց աչառութեան մանկան սիրով և համբերութեամբ իւր հովանաւորութեան տակ առնուլ: Ծնողաց դատողութիւնները իրանց զաւակների մասին նա չը պիտի հաստատապէս ընդունէ, նա աւելի լաւ կանէ որ իրին հաղորդուած իրողութեանց և փորձառութեանց վերայ ուշք դարձնէ և յետոյ ինքն անձամբ քննէ և դիտէ, որպէս զի իւր համար մի սեպհական վճիռ կազմէ իրան ստանձնուած մանկան մասին:

Իւրաքանչիւր գործունէութիւն, որ մի որոշ բարոյական արժէք պիտի ունենայ, պէտք է գիտակցարար որոշեալ նպատակին տանէ: Եթէ որ ուղումնք որ դաստիարակութիւնը աւելի մեծ դեր կատարէ, քան թէ ըստ կամաց և տրամադրութեան մի արարք, այն ժամանակ դաստիարակիչը պարտաւոր է մի որոշ գաղափար (գերակայ) իւր մէջ ունենալ, որի իրագործմանը նորա բոլոր արարքը պիտի ձգտէ: Իսկ թէ նա պարզ գիտակից չէ այն բանին, թէ նա իւր սանիկը ինչ նպատակին պիտի տանի, այն ժամանակ նորա արարքը նման կը լինի խաւարի մէջ խարխափելուն:

Բաւական չէ, որ ծնողքը և ուսուցիչք իրենց համար զատ զատ կրթութեան գերակայ ունենան աչքի առաջ, այլ նորա ի միասին պիտի ձգտեն մի և նոյն նպատակին, և հէնց այդպիսով ընտանիքի և ուսումնարանի դաս-

տիարակչական գործունեութիւնը փոխադարձաբար կը լրացուի և կը պահպանուի: Հակառակ դէպքում, մի հաստատութիւն միւսին արգելք է լինում և այնուհետև ոչ մէկը նրանցից ձգտած նպատակին չէ հասնում:

Արդեօք հետևողական երկուսն ևս իրապէս միշտ մի և նոյն նպատակին թէ ոչ: Այո, որքան յաճախ է պատահում, որ ծնողքը մանուկի հասարկութիւնն ու ձգտումն զանազան զուարճութեանց և փոյլիշութեանց ետեւից հետզհետէ աճեցնում են մինչդեռ նա ժուժկալութեան, անձնուրացութեան, ինքնասիրութեան, իւր բաղձանքները ճնշելու մէջ պիտի վարժուի: Քանի քանի ծնողք աչքի առջև ունին իրանց մանկանց դաստիարակութեան միջոցին բացառապէս օգտակարութեան սկզբունքն, այն է գործնական կեանքի համար պիտանիութիւն, մի և նոյն ժամանակ առանց զարթեցնելու և խնամելու նրանց մէջ սէր և հակումն կեանքի բարձրագոյն շահերի (Interest) համար: Այժմեան ժամանակում մի անհրաժեշտ բան է ճանաչուած մանկանց խելքը կրթել, սակայն շատերը անուշադիր են թողնում որ խելքը (խոհականութիւն) միշտ ատելութեան, կոպտութեան, եսականութեան և նիւթական շահերի հետ է կապուած, և շատ անգամ ևս ի վնաս հասարակութեան, զանազան յանցանքի առիթ է լինում: Եթէ նա մերձաւորներ սիրելու, սրտի ազնուութեան և բարութեան, հաստատ պարտադրացութեան և բարոյական լրջութեան հետ կապուած չէ, Հատ անգամ հարստութեանն, փառքին և պատուին ձգտելով, անուշադիր են թողնում, որ հոգու խաղաղութիւնն աւելի մեծ արժէք ունի քան թէ բոլոր երկրային բարիքները ի միասին հաւաքած, իսկ այդ խաղաղութիւնն միմիայն Աստուծու հետ հաշտուած և ի ներքուստ կապուած սրտի մէջ է տեղի ունենում:

Ամենից առաջ ուսումնարանը պիտի զգուշանայ այդ տեսակ վտանգներից և փորձանքներից: Նորա ձգտած նպատակը ոչ այլ ինչ պիտի լինի, եթէ ոչ իրանց սանիկներին այնպիսի ներդաշնակ կրթութիւն տալ, որ ապագայում նրանցից կրօնական, բարոյական անձնաւորութիւններ դառնան: Եւ որովհետև դաստիարակութիւնն մինչև մարդու կեանքի վերջը շարունակվում է, ըստ որում իւրաքանչիւր հասակաւոր ըստ ինքեան իւր անձի դաստիարակ պիտի լինի: Ուստի ուսումնարանը պիտի աշխատի աշակերտներին ընդունակ դարձնելու, որ նոքա իրանց դաստիարակեն և միշտ Աստուծու դաստիարակութեան տակ լինին: Աւսումնարանը այդ նպատակին միայն այն ժամանակ կը հասնի, եթէ նա իւր ձգտման մէջ ընտանիքից ուղիղ կերպով նեցուկ և պաշտպան է ստանում: Բայց ծնողք և ուսուցիչք շատ անգամ իրանց դաստիարակչական գործունեութեան հետեանքներից անբաւարար են լինում, յառաջ է գալիս նորանից, որ նոքա երկուսն ևս բոլորովին զանազան նպատակի են ձգտում:

Գործնից հետեւում է որ հասարակական և ընդհանրաց պէտք է իրանց ընդհանուր գործունեութեան նպատակը լաւ հասկանան: Դո՛ւս նաև գիտարկութեամբ պարզ պէտք է իմանա, թէ նրանցից ի՞նչ է նշանակւում ի՞նչ ինքիւր է ընկնում հարաբերւում:

Մարմնի խնամատարութիւնն նաև ուսման միջոցին առաւելապէս ընտա-

նիքի խնդիրն է դառնում, նա պէտք է հոգայ կարեւոր սննդի և նպատակայարմար հաղուստի, առողջ օդի և ըստ կարի մաքրութեան. հանգստութեան և շարժողութեան մէջ ճիշտ յարաբերութիւններ պահպանելու համար. իսկ ուսումնարանն ևս պիտի ընտանիքի նեցուկ լինի իւր կողմից. նա մանաւանդ պիտի աշխատի ա) աշակերտաց տէքերը խնամել՝ հոգս տանելով յարմարաւոր լուսաւորութեան մասին, բ) ողնաշարը և թոքերն անվնաս պահելու համար, պիտի յարմար նստարաններ ձեռք բերէ, նոյնպէս և դասարաններում մարմինը ուղիղ պահելու և մարտի օդ ունենալու մասին հոգս տանէ, գ) ջղային դրութիւնն և ուղեղը չըվնասել, մանուկներին չափազանց մտաւոր աշխատութիւն տալով:

Ուսումնարանը կարող է մանուկների առողջութիւնն, թարմութիւնն, զուարթութիւնն և կենդանութիւնն նաեւ ուղղակի ծանապարհով պահպանել կաղմակերպելով նպատակայարմար խաղեր և աւանդելով մարմնամարզական կանոնաւոր դասեր:

Աշակերտաց կարեւոր ծանօթութիւններ տալը հոգեկան ոյժեր կրթելն և նրանց մէջ յառաջացնել ձգտումն աւելի ևս կրթուելու և յառաջագիմելու համար. այդ բոլորը ընկնումէ գլխաւորապէս ուսումնարանին, որովհետեւ այդ կէտում նորա գործունէութիւնն ամենաշատ դէպքերում ընտանիքից անցնումէ: Մինչդեռ ծնողք շատ բացառական դէպքերում յարմարութիւն ունին տան մէջ իրանց զաւակներին կանոնաւոր ուսուցում տալ, ուսումնարանում այդ կոչման համար մասնաւորապէս պատրաստուած եւսուցիչը հոգեբանութեան և մանկավարժութեան պահանջներին համապատասխան ուսուցումն է աւանդում: Մինչև անգամ եթէ ընտանիքը իւր մանուկների համար տնային ուսուցիչ վարձել կամենայ, այնու ամենայնիւ ուսումնարանը նորան միշտ օգտակար կարող է լինել, քանի որ նա դաստիարակութեան նպատակին յարմար միջոցներ ձեռքն ունի, այսինքն, զարթեցնել ցանկութիւն և ուրախութիւն հանրական աշխատութեան համար և յառաջ կոչել մի աղնիւ նախանձ և մրցումն ընկերակիցների մէջ. ուստի ընտանիքը հեռի լինելով այդ տեսակ յարմարութիւններից, ուսումնարանը եթէ այդ ըստ կարգին գործ դնէ, կարող է մեծ ազդեցութիւն ունենալ ոչ թէ միմիայն ծանօթութիւն հարստացնելու, այլեւ բարբի կրթութեան վերայ, հետեւաբար ընտանիքը պարտաւոր է ուսումնարանին անպայման նախամեծարութիւն տալ ուսուցման և նորա ներգործութեան վերաբերմամբ մանկական հոգու վերայ, իսկ ինքն իր պարտքը չըմոտանայ, որ նա գործակից և նեցուկ պիտի լինի ուսումնարանին: Այդ պատճառով ծնողները պիտի հոգս տանեն իրանց զաւակների կանոնաւոր կերպով ուսումնարան գնալու մասին և բնաւ չըթոյլ տալ, որ նոքա առանց մի հիմնական պատճառի կամ առանց ուսուցչի թոյլտուութեան դասից յետ ընկնեն: Նոքա իրանց զաւակներին հարկաւոր ուսումնարանական պիտոյքներ, նոցա ուսումնարանական աշխատանք պատրաստելու համար պահանջուած ժամանակը պիտի տան և մանուկների վերայ հսկողութիւն պիտի ու-

նենան, որ նոքա այդ բանը, որչափ հնարաւոր է ինքնուրոյն, ուսումնարանի տուած կանոնների համաձայն կատարեն։ Բացի սրանից ընտանիքը պիտի հոգայ նաեւ որ մանուկները ուշագրութեամբ իրանց ամբողջ շրջակայքը, բնութիւնը և մարդկանց կեանքը նկատել սովորեն և ամեն տեսած և մտածած բան ուղիղ պարզ և մէկին պատասխանեն։ Ծնողք պարտաւոր են տան մէջ մանուկների դրօսանքի և ճանապարհորդութեան մասին հոգս տանել և նրանց մտաւոր հորիզոնը ընդարձակել իրանց ստացած դիտողութիւնները և հասկացողութիւնները պարզելով։

Ուսումնարանն ևս իւր կողմից պարտաւոր է ըստ կարի ուշք դարձնել ընտանիքի վերայ։ Նա դասարանական աշխատութիւն այնքան շատ չքալիտի տայ, որ աշակերտի ազատ ժամանակը չսահմանափակուի, այլ հարկաւոր է որ մարմնական և հոգեկան հանգստութեան համար ևս աւելորդ ժամանակ թողնէ, ինչպէս և ընտանեկան կեանքի պահանջները կատարելու վերաբերմամբ։

Եթէ բացի ուսումնարանական դասերից նաեւ մասնաւոր դասեր ևս պէտք են, այն ժամանակ ծնողքը շատ լաւ կանեն որ այդ մասին ուսուցչին հաղորդեն, որպէս զի թէ ուսումնարանի ուսուցումը և թէ մասնաւորը ներդաշնակութեան մէջ գտնուին։ Այդ տեսակ համաձայնութիւն պիտի կայանայ նաեւ մասնաւոր ընթերցանութեան վերաբերմամբ, որպէս զի թէ ընթերցանելի կտորների ընտրութիւնն և թէ դորա վերաբերմամբ գործադրուելիք ժամանակի մասին անյարմարութիւններ յառաջ չըգան։ Եթէ մասնաւոր դասեր և մասնաւոր ընթերցանութիւն շատ սերտ յարաբերութեան և համաձայնութեան մէջ չեն ուսումնարանի ուսուցման հետ, այն ժամանակ նոքա աշակերտների վերայ վնասակար ազդեցութիւն կունենան և նորանց հոգեկան ոյժը բոլորովին կըջլատեն։

Սրտի և կամքի կրթութեան համար պէտք է երկուսն ևս, թէ ուսումնարանը և թէ ընտանիքը առաջնակարգ դեր խաղան։ Ինչպէս որ մենք առաջուց տեսանք, ընտանիքը դորա նկատմամբ կարող է կանոնաւոր հանգամանքների և յարաբերութեանց տակ բաղմակողմանի ազդեցութիւն ունենալ մատաղ սերունդի զարգացման վերայ։ Նա դաստիարակութեան գրեթէ ամեն միջոցները ձեռին ունի — հեղինակութիւն և սէր, խօսք և օրինակ, հակումն և պարապեցնել, խրատ և զգուշութիւն, գովասանք, նախատինք և պատիժ, որոց նա ամենագործունեայ կերպով գործադրել կարող է։ Իսկ ուսումնարանը կարող է ընտանիքին գրեթէ այդ բոլոր կտորներում նեցուկ դառնալ, այո՛, նորա ազդեցութիւնն մի քանի յարաբերութեանց մէջ մինչև անգամ ընտանիքից էլ աւելի է։

Թէև մանուկների յարաբերութիւնը ծնողների, քոյրերի, եղբայրների, ազգականների, ծառաների հետ մեծ նշանակութիւն ունի նոցա բարքի զարգացման համար, այնու ամենայնիւ այդ բանը բաւական չէ, որ կարողանայ մանկան մէջ ինքնուրոյն կռիւ և դորան համապատասխան աւելի յառաջ բերել։ Իսկ ընդհակառակն ուսումնարանում, ուր նա աւելի է հարկա-

դրուած իրան օգնել, քան թէ տան մէջ, նա մանաւանդ որ ուսումնարա-
նում միշտ իւր ընկերակիցների հետ յարաբերութեան մէջ գտնուելով
կաշխատէ միշտ նորանց յարմարուել, պէտք եղած միջոցին իրան պաշտպա-
նել և կամ նրանց հետ միանալ ևլն. և ահա այդպիսով մեր հասարակա-
կան կեանքը աւելի դաստիարակող կարող է լինել քան թէ ընտանիքը,
Ուսումնարանին յատուկ եղած միջոցներն շատ մեծ ազդեցութիւն ունին
աշակերտների կեանքի վերայ, թէ ինչպէս նոքա իրանց յարաբերութիւն-
ները թէ միւս անհատների և թէ ամբողջութեան հետ, որք անդամներ
ինքեանք ևս պիտի ունենան. Ուսումնարանի միասնական կեանքը նորա
մէջ կազմակերպումէ բարի մտքեր և ձգտումներ ոչ թէ միայն մասնաւոր
անձինքների, այլ նաև ամբողջ հասարակութեան վերաբերմամբ, Այն յար-
գանքը, որ մարդ օրէնքի և կարգերի առջև ունի և այն ուրախութիւնն, որ
մարդ ստանումէ իւր խելացի նպատակներին հասնելու միջոցին, յառաջա-
նումէ շատ անգամ ուսումնարանական ժամանակից և դորա ինչ տեսակ
լինելն կախուած է միասնական կեանքի խնամատարութիւնից:

(Շ-Դ-Ն-ԷԵԼԷ).

(Թարգմ.) Ս. Տ. Գարրիէլեան.

ԳԻՒՂԱՅՈՒ ԲՈՂՈՔԸ.

Կան՝ որ ասում են՝ անհոգ, անգործ ես,

Ամբողջ ձմեռը պարապմունք չունես.

Նաղլով ես անցնում բոլոր օրերդ,

Թափած ես թողնում ամեն գործերդ.

Գիւղացի՛ անհոգ,

Մարդ՝ անուամբ ես լոկ.

— Ամբողջ ամառը այրվում եմ տանջվում՝

Քարի հետ քաղվում եմ, հողի հետ մաղվում.

Անցնում եմ օրերս քաղցած ու ծարաւ,

Գիշեր ու ցերեկ հանգիստ չեմ բնաւ.

Ասացէ՛ք խնդրեմ,

Իրաւ, անհոգ եմ.

Հագուստս գձուծ՝ ոտքերս բորիկ,

Ցանջվում եմ սաստիկ՝ լոկի ու մնջիկ.

Դառն քրտանց մէջ լողում եմ մարմնով,

Երկիր եմ հերկում՝ փոշում խեղդուելով.

Ասացէ՛ք խնդրեմ,

Դարձեալ անհոգ եմ.